

М.В. Артамонова, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.В. Гревцева, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.В. Шматченко, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

ВІД ОСВІТИ ДО РИНКУ ПРАЦІ

Система взаємодії вищої освіти з ринком праці складається з таких етапів: етап навчання у системі вищої освіти (отримання кваліфікації); етап пошуку першої роботи (перехідний період від освіти до ринку праці); етап працевлаштування (реалізація придбаних навичок і компетенцій у професійній сфері). Така циклічна система може мати взаємний зв'язок. Це відбувається тоді, коли робітнику необхідно підвищити рівень кваліфікації, або змінити роботу. Процес подолання етапів може відбуватися як від освіти, через перехідний період до ринку праці, так і назад від ринку праці через перехідний період до освіти. Таким чином, ці три етапи знаходяться в постійній взаємодії та взаємозалежності.

Взаємодія університету і суспільства – питання фундаментальне. У світі, де поняття «робота» займає провідне місце, схилення ані в бік освіти як такої, ані в бік роботодавців не відповідає на потреби освіченого і кваліфікованого населення.

Система освіти і ринкові відносини повинні відповідати перш за все вимогам часу, сучасному суспільству та виробництву і розвитку особистості.

Ситуація на ринку праці для дипломованої молоді погіршується. Більшість молодих людей погоджуються на посади, які не є для них пріоритетними і бажаними. Лише половина з них говорить, що отримана робота збігається з їх професійними очікуваннями і амбіціями. Дві третини молодих професіоналів починають працювати без будь-яких перспектив у кар'єрному рості.

Уже багато років більше половини випускників закладів вищої освіти змушені влаштовуватися на роботу не за фахом. Це веде не тільки до негативних економічних, а й соціальних наслідків: зростання незадоволеності своїм матеріальним становищем і соціальним статусом в суспільстві, втрати інтересу до праці, розчарування в житті. Надлишок одних фахівців і нестача інших не може не стримувати соціально-економічний розвиток суспільства, загострювати соціальну напруженість, перешкоджати повноцінному розвитку особистості. Небезпека ситуації в тому, що цей перекик з роками практично не змінюється, що ще більше посилює проблему.

Питання, з якими стикаються випускники вишів, змушують задуматися про необхідність для університетів співпрацювати з роботодавцями та адаптувати свої програми до нових вимог. Університети повинні організовувати різні форуми і виставки в рамках програм, метою яких є супровід молодих фахівців в їх бажанні знайти роботу. Особливо слід відзначити важливість таких зустрічей, спрямованих на зближення академічної освіти і бізнесу, підкреслити важливість людського капіталу в розвитку економіки і підвищення конкурентоспроможності.

Також доцільним є залучення представників виробництв для проведення наочних майстер-класів для студентів за спеціальністю. Внаслідок цього, студенти розуміють практичні особливості обраної спеціальності, а роботодавці можуть одразу розгледіти перспективну молодь та залучити її до практик, стажування або працевлаштування на своїх виробництвах.

Підприємства сьогодні потребують кваліфікованих працівників, здатних до критичного мислення і прояву ініціативи. Далі неможливе розділення існування вищої освіти і ринку праці. Вимога наявності хоч якогось диплома про вищу освіту як «рятувального кола» на ринку праці уходить в минуле. Роботодавці, працівники освітніх установ, студенти діють відтепер спільно, щоб дослідження, знання, диплом, кваліфікація і робота йшли поруч в гармонії. Орієнтованість програм вищих навчальних закладів на реальні потреби ринку праці, грамотне заповнення інформаційного простору між випускниками вишів і роботодавцями, суттєва зміна підходу до проведення виробничої практики у закладах вищої освіти покликані усунути дисбаланс, який виник між освітою та ринком праці.

Таким чином, зв'язок випускових кафедр з підприємствами та організаціями тих галузей промисловості, для яких ведеться підготовка молодих фахівців, повинен закріплюватися не тільки довгостроковими договорами, де поряд з питаннями про науково-технічне співробітництво та іншими обумовлюються питання підготовки кадрів з вищою освітою, а й дійсним практичним знайомством з майбутніми спеціалістами. Політика взаємодії вищої освіти з ринком праці повинна полягати в створенні механізмів зв'язку цих чинників для їх ефективної співпраці.